

บทคัดย่อ

แผนงานวิจัยการพัฒนาศักยภาพล้านนาตะวันออกเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง เป็นการศึกษาเพื่อนำไปสู่การเตรียมความพร้อมทางการท่องเที่ยวของจังหวัดในกลุ่มพื้นที่ล้านนาตะวันออก ที่มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย พะเยา และน่าน ให้มีความพร้อมในสำหรับการเป็นศูนย์กลางของการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วยพื้นที่เมืองยอง เมืองเชียงตุง รัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ และเมืองสิง แขวงหลวงน้ำทา เมืองเชียงฮ่อน แขวงไชยะบุรี ของสปป.ลาว ทั้งนี้ได้เลือกชุมชนในพื้นที่ทั้งสามประเทศ ที่สามารถเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวโดยใช้กลุ่มจังหวัดล้านนาตะวันออกของประเทศไทยเป็นฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพล้านนาตะวันออกเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง และ 2) การจัดทำคู่มือการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์สำหรับชุมชนและผู้ประกอบการ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ และสร้างความร่วมมือกับคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงร่วมกัน ได้พบว่า การพัฒนาศักยภาพล้านนาตะวันออกเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ประกอบไปด้วย 4 ด้านสำคัญ คือ 1) ด้านการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง ได้พบแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง ที่มีคุณลักษณะที่ประกอบไปด้วย เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสร้างสรรค์ (Creation) เป็นกลุ่มเล็ก (Small) เป็นการท่องเที่ยวแบบไม่เร่งรีบ (slow) เป็นการท่องเที่ยวที่มีเรื่องราว (story) เป็นการท่องเที่ยวที่นำไปสู่ความยั่งยืน (sustainability) เป็นการท่องเที่ยวสร้างความสัมพันธ์ (Interaction) สร้างผลลัพธ์ทางอารมณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับกลับไป (emotional outcome) และเป็นการท่องเที่ยวที่มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับคนในท้องถิ่น (benefit) หรือ C4SIBE

ด้านการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง พบมิติการเชื่อมโยง 5 มิติ คือ 1) การเชื่อมโยงมิติทางด้านวิถีชีวิตของชุมชน (life of way dimension) 2) การเชื่อมโยงมิติทางด้านอาชีพของชุมชน (career dimension) 3) การเชื่อมโยงมิติทางด้านศาสนาของชุมชน (religion dimension) 4) การเชื่อมโยงมิติทางด้านเทศกาล ประเพณีของชุมชน (festival/tradition dimension) 5) การเชื่อมโยงมิติทางด้านภูมิศาสตร์ของชุมชน (geography dimension)

ในด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ควรให้ความสำคัญกับ 4 ธุรกิจที่สำคัญ คือ 1. ผู้ประกอบการนำเที่ยว ควรคำนึงถึงความรู้ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ โครงสร้างราคาที่เป็นธรรม การบริการ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การอบรมพนักงาน การจัตรายการการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ 2. ผู้ประกอบการร้านอาหาร ควรให้ความสำคัญกับการขอใบอนุญาตร้านอาหาร วัตถุประสงค์ของอาหารท้องถิ่น ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก ป้ายแสดงรายการ และความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3. ผู้ประกอบการที่พักควรให้ความสำคัญกับที่พักสัมผัสวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชนบท หรือโฮมสเตย์ และที่พักที่มีมาตรฐานความปลอดภัย และ 4. ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ควรให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของเฉพาะถิ่น และมีความสวยงามด้านการออกแบบ อีกทั้งควรมีการสื่อความหมายที่มาของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนคนในชุมชนต้องเป็นผู้ผลิต เพื่อเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน

ด้านแนวทางการพัฒนาศักยภาพล้านนาตะวันออกเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง ประกอบไปด้วย 3 แนวทางสำคัญ คือ 1) การพัฒนาศักยภาพล้านนาตะวันออกเพื่อเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ 2) การพัฒนาศักยภาพล้านนาตะวันออกเพื่อเป็นศูนย์กลางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และ 3) การพัฒนาศักยภาพล้านนาตะวันออกเพื่อเป็นศูนย์กลางการบริการทางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์, ล้านนาตะวันออก, ศูนย์กลางการท่องเที่ยว, พื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง

Abstract

Research plan of Eastern Lanna's potential development to become the experiential tourism hub in Mekong region. This study led to the preparation of tourism readiness for the provinces in Eastern Lanna; which are Chiang Rai, Phayao, and Nan; that share their borders with neighboring countries, to be ready for becoming a connection hub of experiential tourism with neighboring countries. The neighboring countries consist of areas in Muang Yong and Muang Chaing Tung in Shan state of Myanmar, Muang Sing in Luang Namtha province and Muang Chaing Hon in Sainyabuli province of Laos. Selecting these communities in the three countries, as their travel routes can be connected by having the experiential tourism hub in Eastern Lanna provinces of Thailand, served the objectives of 1) to study the approaches of Eastern Lanna's potential development for becoming the experiential tourism hub in Mekong region, and 2) to prepare Experiential Tourism Manuals for the communities and the operators.

In this study, we have surveyed the experiential tourism resources and collaborated with people in communities, government agencies, the involved private sectors, as well as the tour operators – to create the approaches of experiential tourism development in Mekong region together. The study found that the potential development of Eastern Lanna in becoming the hub of experiential tourism consists of 4 important aspects which are

1. Resources Development of experiential tourism in Mekong region – found approaches to develop the attributes of experiential tourism. The attributes consists of creative tourism (Creativity), small-group tourism (Small), slow tourism (Slow), stories-telling tourism (Story), sustainable tourism (Sustainability), interactive tourism (Interaction), creating emotional outcomes for tourists (Emotional Outcome) and benefit sharing to local people (Benefit); or C4SIBE.

2. Hyperlink in experiential tourism in Mekong region – found 5 linked dimensions which are 1) dimensional link in community life (way of life dimension), 2) dimensional link in community career (career dimension), 3) dimensional link in communities religion (religion dimension), 4) dimensional link in community festival

and tradition (festival/tradition dimension), and 5) dimensional link in community geography (geography dimension.)

3. Operators Development in experiential tourism – should focus on 4 key businesses which are 1) tour operators should take these followings in account; experiential tourism knowledge, fair price structure, service, advertisement, public relations, staff trainings, and broadcasting, 2) restaurant operators should focus on restaurant licensing, identities of the local food, safety, facilities, menu chart, and environmental friendliness, 3) accommodation operators should focus on cultural, rural lifestyle, home-stay, and safe accommodation, 4) souvenir operators should focus on the uniqueness of the products , the beauty of the designs, the ability to convey the origin of the products, as well as should be made by local people for the benefits of the communities.

4. Potential Development of Eastern Lanna to become the hub of experiential tourism in Mekong region consists of 3 major approaches which are 1) developing the potentials of Eastern Lanna to be the connection hub of experiential tourism, 2) developing the potentials of Eastern Lanna to be the tourism facilities hub, and 3) developing the potential of Eastern Lanna to become the service hub of experiential tourism.

Keywords: experiential tourism, Eastern Lanna, tourism hub, the Mekong region